

Krông Bút - Con sông tóc

(Truyện cổ dân tộc ? Êđê)

Hai chị em H'ring, H'rao xinh đẹp cùng đem lòng yêu chàng trai thần sông Y Krông, nhưng người trên cạn, kẻ dưới nước nên họ không thể sống cùng nhau được. Khi chết, hai nàng đã hóa thành hai loài hoa mọc lên từ mặt nước để chung sống với người mình yêu

Ngày xưa, một gia đình nọ có hai chị em tuổi vừa độ lớn. Người chị tên là H'ring, người em tên là H'rao.

Từ buôn phía đông, qua làng phía tây, ai cũng biết hai chị em xinh đẹp. Thân thể của H'ring như khuôn đúc vàng, thân thể H'rao như khuôn đúc bạc. Nhìn đằng trước không ai nhắm được mắt, nhìn đằng sau, ai nhìn mãi cũng không chán. Gặp năm này, năm sau chưa quên. Thấy năm trước, năm sau vẫn chưa hết nhớ. Ai cũng muốn được H'ring, H'rao ở chung nhà, ai cũng thích cùng H'ring, H'rao ăn chung nôi, lên chung rẫy. Vậy mà, H'ring, H'rao chưa hề nghĩ đến ai, chỉ quen dẹt vải ở nhà, giặt giũ bên bờ suối.

Mùa gặt đã qua, mùa hoa đã nở, kê đã đưa về nhà, lúa đã đưa về chòi. Dân làng trở lại hái rau, bắt cá. H'ring, H'rao cũng cùng lũ con gái đi. Một buổi sáng, H'ring, H'rao đi mãi không biết chán. Qua bao thác nước đổ mù sương, qua bao núi đồi trái cây chín đỏ, H'ring, H'rao đến trước một bờ sông rộng, đầy những cây Ka Chít, Erăng cao to, những cây đùng đình xanh mượt. Đất trời yên ả, H'ring, H'rao vui đùa thỏa thích, nhảy nhót như bầy chim rừng. Mặt trời sắp đi ngủ, chị em sửa soạn ra về.

Qua một ngày, nghỉ một đêm, trai gái trong buôn lại đến rủ hai chị em đi cùng. Nhưng họ lại muốn đi riêng đến vùng đất lạ nơi hôm trước đã lạc chân tới.

Cảnh vật hôm nay khác thường. Đang lúc vui đùa, té nước lẫn nhau, bỗng có tiếng động từ mặt nước, rồi gió thổi mạnh trên ngọn cây.

Nước lao xao rì rào, lá cây thổi sáo, thổi kèn vi vút. Một chàng trai hiện lên đẹp không ai sánh bằng.

- Hai cô làm gì mà lại tới đây?

Nhìn kỹ lúc lâu, hai chị em mới dám trả lời:

- Chị em chúng tôi đi hái rau, bắt cá, nay nghỉ đùa nghịch chơi để chờ mọi người. Anh ở đâu đến đây? Người của buôn làng nào? Sao lại đi một mình thế vậy...?

- Tôi cũng đi câu cá, hái rau. Các cô có thấy suối này nhiều cá không?

- Cá dưới nước, chim trên trời, ai mà biết được?

Chàng đến một gốc cây ngồi câu, được cá nhỏ, cá to nhiều lắm.

Hai chị em ngồi nhìn nhau, cười khúc khích.

Ông mặt trời sắp sửa lặn, hai chị em giục nhau về. Chưa đi được ba bước, chàng trai gọi theo:

- Ô, các cô hãy mang những con cá này về.

Chị em đưa mắt nhìn nhau, nghĩ: Sao có người chưa quen biết, lại gửi cá mang về?

Chàng trai lại nói:

- Quà tôi gửi biếu bố mẹ ở nhà đấy!

Nể lời chàng trai, hai chị em nhận lấy.

- Thế anh đã về chưa? Cùng về với chúng tôi chứ?

- Hai cô cứ về trước đi, tôi về lúc nào cũng được.

Ba ngày sau, chị em H'ring, H'rao lại đến chỗ có người con trai câu cá.

Họ đến nơi thì gặp chàng trai cũng vừa đến.

- Sao chúng tôi đến đây, anh cũng lại đến? Buôn anh có gần đây không? Hỏi sao không nói?

- Cần gì biết buôn làng và tên tuổi.

- Những người chúng tôi chưa biết tên tuổi, buôn làng thì làm quen sao được?

Suốt ngày, họ vừa hái rau, vừa chuyện trò. Họ đã thân nhau. Hái xong, hai chị em lại ra về. Chàng trai nhìn theo hỏi:

- ở buôn làng của hai cô có thuốc để hút, có trầu để ăn không? Ngày mai, hai cô có đến đây hái rau, bắt cá nữa không? Nếu có, cùng mang ra đây ăn nhé.

Ngày hôm sau, H'ring, H'rao lại đến suối lạ, không quên mang theo nắm thuốc, miếng trầu. Khác với hôm trước hai nàng không thấy chàng trai. Đợi một lúc lâu, H'ring nói:

- Đã hẹn sao không thấy đến. Vậy ta đem thuốc để làm gì?

Nói chưa dứt lời, chàng trai hiện ra từ một phía khác. Chàng đi từ từ và nói lớn:

- Hai cô đang nói chuyện gì đó. Nói xấu người tốt rồi đó.

Hai chị em giật mình. Tiếng cười của họ vang cả khu rừng.

Sau khi ngồi cùng hút thuốc với nhau ở trên tảng đá, dưới gốc cây Hra, câu chuyện hai bên càng thấm thiết. Tuy không nói ra, trong lòng H'ring, H'rao đã bắt đầu ưng chàng trai lắm. Họ nói:

- Anh tên là gì? Anh ở buôn nào?

Chàng trai không trả lời. Gặng hỏi mãi, chàng trai mới trả lời tên là Y Krông (sông).

Hai người con gái giật mình.

- Còn hai cô tên là gì?

Đến lượt hai cô gái lại không trả lời.

Mặt trời đã xuống ngọn cây. Hai cô rủ Y Krông cùng về, nhưng Y Krông từ chối.

Trên đường về, hai cô không chuyện trò đùa nghịch như những lần trước. Ai cũng nghĩ: "Y Krông đẹp trai thật, nhưng ta là hai chị em, biết ai lấy được chàng làm chồng".

Về làng, họ không nói với ai.

Về nhà, họ không khoe cha mẹ...

Tự dưng, họ không muốn đến bến nước lạ, nhưng lòng họ không khi nào không nghĩ tới.

Nghĩ bảy ngày, ngủ bảy đêm, họ lại đi.

Y Krông mừng lắm. Y Krông đứng nguyên trên mặt nước mà trách họ:

- Sao hai cô đã lâu không đến?

Hai cô ngạc nhiên khi thấy Y Krông đứng trên mặt nước, hỏi:

- Chúng tôi tìm anh khắp nơi, từ buôn trên đến làng dưới mà không thấy. Hay buôn làng của anh là ở đây?

- Đúng, chính đây là buôn làng của tôi. Tôi là Yang ?a (thần Nước) đấy.

Sợ hãi, H'ring, H'rao cúi mặt khóc. Thần Nước nói:

- Thôi hai nàng đừng khóc, hãy về cả với tôi.

- Tại sao chúng tôi là con gái lại về với con trai. Anh phải về với chúng tôi mới đúng.

- Không, thật lòng, tôi đã thương hai nàng. Nhưng không sống ở trên cạn được. Y'Krông là thần Sông.

Thế thì, chúng tôi cũng không ở với anh dưới nước được. Thôi anh ở lại, chúng tôi về.

- Khoan, khoan, H'ring, H'rao ơi, hãy đợi tôi một tý. Tôi còn điều này muốn nói.

H'ring, H'rao khoác vai nhau, vừa đi, vừa quay nhìn lại, vừa khóc. Nhanh như cắt, Y'Krông nhảy lên bờ, cầm lấy búi tóc, định giữ hai cô gái ở lại với mình.

H'ring, H'rao vùng vằng không chịu ở. Săn có Ksal đrao (ách nứa) trong gùi, H'ring, H'rao cắt luôn một nửa búi tóc mình. Chàng trai cầm búi tóc trong tay, tần ngần nhìn theo bóng hai cô gái.

- H'ring, H'rao hãy ở với anh, một tý, một tý nữa thôi. Hãy quay lại...

Chàng hét to theo gió...

Bốn con mắt H'ring, H'rao quay lại nhìn chàng.

Chân họ không bước thêm được nữa.

Tiếng Y'Krông vẫn vang vọng:

- Thôi, bây giờ không thành vợ, thành chồng, không ở chung một nhà, không chết chung một hòm, H'ring, H'rao về đi, nhưng sau này khi chết, linh hồn chúng ta sẽ ở trên bờ sông này.

Bốn con mắt H'ring, H'rao nhìn thấy Y'Krông cầm nắm tóc biến xuống nước.

Không còn nhìn thấy Y'Krông nữa, H'ring, H'rao buồn bã. Về nhà hai nàng kể lại cho dân làng và cha mẹ nghe. Mọi người gọi nơi đó là Krông Búk, con sông nơi Y'Krông giữ nắm tóc hai người con gái để chờ một ngày kia, H'ring, H'rao cùng trở

lại với chàng.

Đời này qua đời khác, dân làng truyền lại rằng, lúc trở về buôn, tuy ở với cha mẹ, nhưng lòng của hai cô gái, lúc nào cũng tơ tưởng đến Y'Krông. Họ không chịu lấy ai cho đến lúc chết. Ngày nay, Djam ?tang (1) và Muga Krih (2) một loại hoa trắng mọc thẳng lên từ mặt nước là linh hồn của H'ring, H'rao hóa thân về xe duyên chung sống với Y'Krông.

Lời thơ kể mãi với mọi người rằng:

*H'ring chết hóa thành Muga Krih mọc trên bờ ao
H'rao chết hóa thành Djam ?tang mọc theo dòng sông...*

(1) Một loại rau
(2) Hoa sen

 [Trở về trang trước](#)